

УДК 378.678:74

DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2019-4\(187\)-81-87](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2019-4(187)-81-87)

Дяченко Алла

ORCID iD <http://orcid.org/0000-0003-4496-5931>

ПРИЧИНИ ТА УСУНЕННЯ БАЙДУЖОСТІ І ПРОТЕСТУ У СТУДЕНТІВ ДО НАЦІОНАЛЬНОГО ДИЗАЙНУ. МЕТОДИ ЗАОХОЧЕННЯ

А Досліджено сутність поняття «дизайн». Визначено, що метою дизайну як феномену сучасної культури є сприяння підвищенню якості життя людей і вдосконалення соціально-культурних відносин між ними шляхом формування гармонійного предметного середовища та його компонентів у всіх сферах життя з метою задоволення матеріальних і духовних потреб. Виокремлено основні чинники, що зумовлюють становлення та розвиток дизайн-освіти в Україні. Зазначено особливості національного дизайну. Сформовано основні причини байдужості та протесту до національного дизайну майбутніх дизайнерів. Наведено заходи щодо усунення байдужості та протесту. Відмічено, що формування професійної компетентності значно залежить від заохочення, яке дослідники визначають генератором навчального процесу. До основних методів заохочення віднесено проведення нетрадиційних форм занять, застосування в навчальній практиці методу-проектів, кейс-методу, методу педагогічної підтримки. Запропоновано також упроваджувати професійно-психологічні тренінги, залучати студентів до участі у вітчизняних і міжнародних конкурсах, науково-практичних конференціях.

Ключові слова: дизайн; дизайн-освіта; студент; дизайнер; національний дизайн; байдужість; протест; професійна компетентність; заохочення

Постановка наукової проблеми та її значення.

Вітчизняний дизайн на початку XXI століття до всіх своїх переваг художньо-культурного і соціально-економічного характеру додав статус модної професії. Молодь, а також люди з життєвим досвідом, бажають «вчитися дизайну, займатися дизайном, працювати в дизайні». Нині підготовку з різних видів дизайну ведуть не тільки художньо-промислові та архітектурні школи. До них приєдналися факультети і кафедри багатьох техніко-технологічних закладів вищої освіти, а також новостворені інститути. Тобто сучасний соціально-економічний стан України визначає необхідним замовлення фахівців із дизайну, які володіють необхідною системою вмінь і якостей для ефективної діяльності в цій сфері. Від рівня професійної підготовки дизайнерів залежить конкурентоспроможність українського виробництва. Так, низька конкурентоспроможність продукції багатьох вітчизняних підприємств, зокрема з причини її недостатнього дизайнерського оформлення, призводить до втрати національної ідентифікації, до втрати пріоритету української культури в різних сферах життя. Тому підготовка фахівців відпо-

відних спеціальностей у системі дизайн-освіти, а також виявлення причин та усунення байдужості та протесту до національного дизайну майбутніх дизайнерів є вкрай актуальною.

Аналіз попередніх досліджень. Проблемам становлення та розвитку дизайну присвячені праці як вітчизняних, так і зарубіжних учених. Питання щодо формування дизайн-освіти розглядаються такими дослідниками, як І. Абсалямова, О. Ареф'єва, З. Бакум [1], Т. Бульба, І. Герасименко, Б. Гройс, В. Даниленко, В. Залкінд [2], В. Климов, В. Косів, Є. Лазарев, В. Медведєв [5], С. Нікуленко, А. Павлів, В. Прусак [8; 9], І. Рижова [10; 11], В. Сидоренко, П. Татіївський [13], Л. Тухбатуліна [14], О. Фурса [15; 16], І. Черкесова [17], В. Шимко [18]. Зокрема, сучасні проблеми професійної підготовки дизайнерів в Україні досліджують С. Зінченко (підготовка дизайнерів до викладацької діяльності), Т. Козак (виконання майбутніми дизайнерами дипломного проектування), Г. Максименко (формування художньо-графічних умінь майбутніх дизайнерів), Є. Омельницька [7] (формування проектного мислення студентів дизайнерів), В. Прусак (методоло-

гічні підходи до підготовки дизайнерів), О. Трошкін (розвиток ініціативності майбутніх дизайнерів), С. Чирчик (компетентнісний підхід в дизайн-освіті), О. Швець (творчий розвиток фахівця з дизайну в процесі підвищення кваліфікації) та ін. Проте недослідженими або малодослідженими залишаються проблеми байдужості та протесу до національного дизайну майбутніх дизайнерів під час їхнього навчання.

Метою статті є висвітлення основних причин байдужості та протесу до національного дизайну майбутніх дизайнерів, виявлення способів їх усунення та визначення методів заохочення. Досягнення поставленої мети обумовлює вирішення таких **завдань**: з'ясувати сутність поняття «дизайн»; виокремити основні чинники, що зумовлюють становлення та розвиток дизайн-освіти в Україні; зазначити особливості національного дизайну; сформулювати основні причини байдужості та протесу до національного дизайну майбутніх дизайнерів; навести заходи щодо усунення байдужості та протесу; запропонувати основні методи та способи заохочення майбутніх дизайнерів.

Викладення основного матеріалу. Дизайн, дизайнерську творчість обґрунтовано називають феноменом проєктної діяльності, проєктної культури XXI століття. Коріння терміна «дизайн» походять від латинського «designare» – визначати, позначати. Італійське «disegno» з часів Ренесансу позначало проєкти, малюнки, а також основоположні ідеї. В Англії поняття «design» поширилося в XVI столітті. Етимологія (початкові значення) англійського поняття «дизайн» охоплює кілька значень. Генетично первинним є ряд визначень «декоративного» трактування: візерунок, орнамент, декор, прикраса, оздоблення. До другого ряду відносяться «проєктно-графічні» трактування: нарис, ескіз, малюнок, власне проєкт, креслення, конструкція. Третій ряд, виходить за рамки прямого проєкту, це такі поняття, як план, припущення, задум, намір. І, нарешті, четвертий ряд визначень – несподівано «драматичний»: задум, хитрощі і навіть інтрига [5, с. 24].

Цей широкий спектр англійських значень в поєднанні з гострою соціальною спрямованістю традиційного дизайну при особливій увазі до проблем «людських чинників» досить повно відповідає позначенню нових різновидів проєктної діяльності. Вітчизняні терміни, що вживалися з початку 1960-х до 1980-х років – «художнє конструювання» (офіційне державне) і «художнє проєктування» (в середовищі художників, мистецтвознавців і філософів), були конкретнішими й одночасно вужчими за значенням [6, с. 8].

Під дизайном нині розуміється як власне творчий художній або художньо-технічний процес у сфері проєктної діяльності, так і результати цього процесу – проєкти-ескізи, креслення, макети, інші відео- та аудіоматеріали. Отже, дизайн – специфічна сфера діяльності з розроблення (проєктування) предметно-просторового середовища (в цілому і окремих його компонентів), а також життєвих ситуацій із метою надання результатам проєктування високих споживчих властивостей, естетичних якостей, оптимізації та гармонізації їхньої взаємодії з людиною і суспільством [12].

Метою дизайну як феномену сучасної культури є сприяння підвищенню якості життя людей і вдосконалення соціально-культурних відносин між ними шляхом формування гармонійного предметного середовища та його компонентів у всіх сферах життя з метою задоволення матеріальних і духовних потреб [5, с. 37]. Об'єктами дизайну можуть бути: окремий предмет, група предметів, система предметів, середовище. Основними видами дизайну вважаються: інженерний дизайн, стайлінг, арт-дизайн, графічний дизайн, художнє проєктування, програмний дизайн, нано-дизайн тощо [13, с. 11].

В Україні ще тільки починають розв'язуватися проблеми розвитку дизайну та дизайн-освіти, які вже так чи інакше знайшли вирішення за кордоном. Перш за все, вітчизняна дизайн-освіта потребує підтвердження культурного статусу. У ситуації суперечливих тенденцій девальвації традиційних цінностей, побудова культурно-ціннісної теорії професійної підготовки дизайнерів може здійснюватися лише за умов визначення теоретико-методологічних засад, адекватних аксіологічній сутності й специфіці самого дизайну як універсали ціннісної системи постіндустріальної культури та її постмодерністського трактування. У нашій державі дизайн ще не має сформованих традицій, загальноприйнятої методології та методики навчання. Специфіка професії дизайнера полягає в дисперсії змісту й характеру робіт, що виконуються – це пов'язано з динамікою потреб ринку. В організації підготовки фахівців із дизайну поки що переважає традиційно-освітній підхід, розв'язування типових професійних завдань, що не відповідають реальним професійним умовам роботи дизайнера. Вирішення проблеми формування культурно-ціннісних орієнтацій майбутніх дизайнерів певною мірою заповнює прогалини у культурно-ціннісній теорії дизайну і сприяє створенню науково обґрунтованої концепції розвитку дизайн-освіти в умовах суперечливих тенденцій девальвації традиційних базових цінностей. Одночасно з цим закладаються основи для розроблення інноваційних педагогічних технологій у підготовці професійних дизайнерів [15, с. 12].

До об'єктивних чинників, що зумовлюють становлення та розвиток дизайн-освіти в нашій країні відносяться (рис. 1) [16, с. 307]:

Економічний розвиток нашої держави, підвищення добробуту й духовності населення неможливі без залучення до процесу виробництва промислових виро-

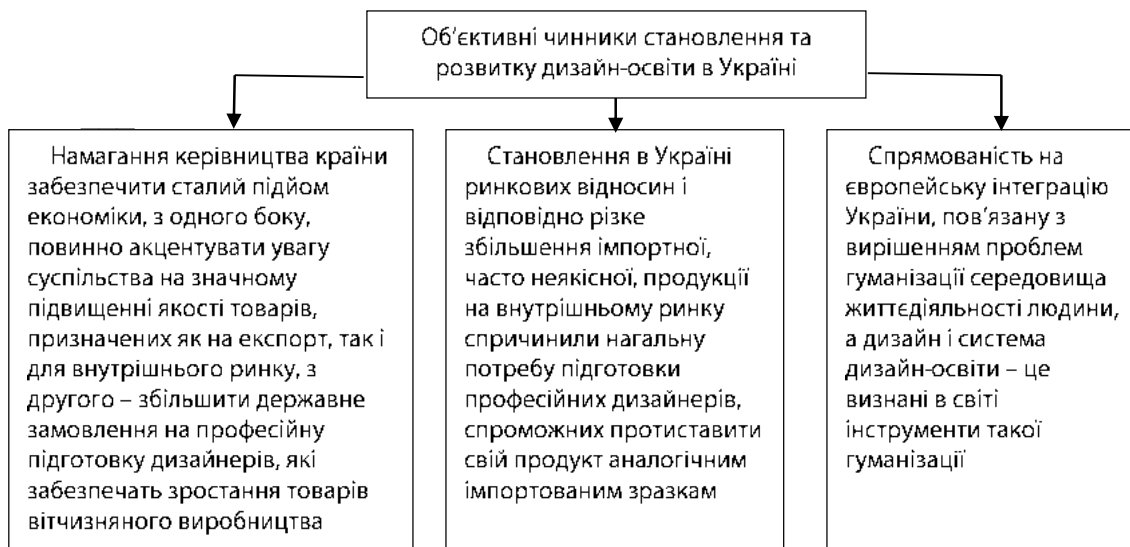

Рис. 1. Об'єктивні чинники становлення та розвитку дизайн-освіти в Україні

бів спеціалістів-дизайнерів, надання їм пріоритетної ролі на всіх його етапах: проектуванні, експертизі, прогнозуванні збуту тощо. Такі фахівці мають бути не тільки освіченими професійно, але й знати народне мистецтво та ремісництво, розуміти їх національну специфіку, володіти методикою творчої трансформації художніх традицій у сучасних умовах високотехнологічного виробництва, знати історію становлення та розвитку індустріального дизайну в Україні. Тільки в такому випадку національний дизайн «матиме своє обличчя» на міжнародному ринку [13, с. 3].

Тому зауважимо, що сучасний дизайнер має бути всебічно підготовленим фахівцем, який поєднує в своєму професійно-художньому чутті знання з інженерно-технічної галузі, принципів формотворення, ергономіки та багатьох інших дисциплін. Методичні підходи в роботі дизайнера в основі своїй базуються на принципі «від простого до більш складного». Такий підхід допомагає майбутньому дизайнеру з'ясувати, що таке нестандартне, нешаблонне мислення, як воно діє, а після сприяє та культивує в його особі власні задатки такого творчого мислення. Від дизайнера нині вимагається і здатність збирати інформацію, аналізувати й робити висновки [2, с. 46].

Важливо, що головна ціннісна орієнтація дизайнерської освіти – виховання проектності, проектного мислення, трансляція методів проектування – впроваджується у деяких загальноосвітніх школах, незалежно від здібностей і нахилів учнів. Проте в дизайнерській ЗВО всіх рівнів акредитації бажано відбирати абітурієнтів, здатних сприймати проектну культуру в усьому багат-

стві її проявів і надалі готових зробити дизайн своєю професією. Бажано також, щоб випускники дизайн-коледжу отримували початкову професійну кваліфікацію – молодшого дизайнера, дизайнера-макетника, дизайнера-кресляра, що дасть їм можливість працювати відразу ж після закінчення навчання [11, с. 120].

Так, реорганізація системи освіти в Україні, коли закладам освіти надано право відкривати ті чи інші спеціальності, призвела до того, що тільки за останні 10 років утворено кілька десятків дизайнерських факультетів і відділень як у державних, так і недержавних закладах I-IV рівнів акредитації. Значна кількість таких підрозділів не має належного досвіду, кваліфікованого викладацького складу, ні методичного забезпечення. Навіть у закладах освіти, які накопичили значний досвід у підготовці дизайнерів, сьогодні є проблеми, що потребують наукового розв'язання [13, с. 4].

Уявлення студентів про дизайн і його культурні цінності модифікуються в процесі навчання і професійного становлення, але часом звужуються до характеристики процесів художнього або художньо-технічного проектування, розроблення проєктів (ескізів, макетів та інших візуальних матеріалів), а також до результатів цього процесу у вигляді здійснених проєктів у виробках, середовищних систем, рекламної продукції, книжкових ілюстрацій, поліграфічної продукції тощо. Це відбувається тому, що сутність дизайну, його призначення, можливості, місце у виробничо-економічній і особливо в культурній сфері суспільства не всім і не завжди зрозумілі. Думки й оцінки щодо сутності, завдань, функцій, перспектив цього феномену у націо-

нальному аспекті мають значні розбіжності не лише у викладачів-дизайнерів, а й у культурологів, мистецтвознавців, соціологів, філософів [18, с. 32].

Ідеї національного дизайну в сучасній Україні виникли закономірно – вони зумовлені потребою виокремлення українців у контексті світової культури взагалі та проєктної культури зокрема. Стан національного проєктування визначається силовими впливами проєктної ідеології – хто і що замовляє. Національна своєрідність – це, перш за все, творча відмінність, оригінальність стосовно будь-яких інших художньо-творчих формацій. І національне в сучасному дизайні потрібно бачити не в расовій спільності спадкових другорядних зовнішніх фізичних особливостей (очей, контуру голови і т. п.), як дехто це робить, не стільки в ретро-стилізаціях чи етнографії, скільки у творах сучасного дизайну, який створює принципово нове [1, с. 45].

Проблема національної своєрідності у дизайні повинна бути зорієнтована на завтрашній день, а не в минуле. Становлення власного дизайну нашої країни нині стало перед альтернативою, в межах якої жоден вибір не відкриває оптимальних можливостей розвитку, а вихід на шлях формування оригінальних напрямів важкий через сильну конкуренцію з дизайном розвинутих країн. У сучасних економічних умовах розвитку країни національний дизайн потребує державної підтримки. Формуванню національної своєрідності у дизайні перешкоджають, перш за все, сучасні технології. Проте прояви національної специфіки у дизайні можливі і завжди будуть [8, с. 101].

Особливо актуальний національний підхід у формуванні індивідуальності майбутнього дизайнера. Сучасний рівень розвитку виробництва веде багато етнічних культур до руйнування їхніх традиційних форм гармонії. Розвиток техніки і нових технологій витісняють трудомістку ручну працю, розмиваючи гармонійний зв'язок між етнічним образом людини і її оточенням. Звернення до забутих етнічних культур сприяє відродженню гармонійного образу в нових формах, оскільки багато традицій повертаються сьогодні у вигляді інновації. Кращі дизайнерські проєкти створені з урахуванням національної культури і збагачені етнічними особливостями. У процесі навчання дизайну необхідно орієнтувати студентів на вивчення традиційної культури, формувати пошану до народно-мистецтва [7, с. 269].

Але практика показує, що вже на самому початку навчання студенти відчувають дискомфорт від того, що не володіють початковими вміннями, навичками та не мають потрібних знань із рисунку, живопису, композиції; не вміють організувати власний процес навчання – свідоме привласнення знань; не володіють

потрібним словниковим запасом, тому спеціальна термінологія утруднює засвоєння змісту фахових дисциплін. У результаті втрачається інтерес до національного дизайну [17, с. 112].

Тому одним із головних завдань сучасної освіти є підвищення інтересу, подолання байдужості та протесту до національного дизайну майбутніх дизайнерів. Дослідження феномену байдужості та протесту має на увазі комплексний характер: етичний аспект доповнюється засобами соціальної філософії. Використання історико-порівняльного методу при розгляді даних проблем дозволяє проаналізувати детермінацію поведінкових стандартів у межах конкретної історичної епохи, визначити їхній зміст, встановити типові риси даного феномена.

Враховуючи вищезазначене, основними причинами байдужості та протесту до національного дизайну майбутніх дизайнерів є [9; 11; 16]:

- відсутність здатності використовувати різноманітні засоби візуалізації творчих пропозицій національного дизайну;
- відсутність відчуття гармонії, краси;
- незнання вимог до об'єкту своєї діяльності, технології виготовлення речей, матеріалів і їхніх властивостей;
- не розуміння сутності і смислового навантаження об'єкту розробки;
- не вміння генерувати проєктну культуру суспільства.

У результаті усунення байдужості та протесту можливе за рахунок проведення наступних заходів [5; 7; 10; 18]:

- розвиток у студентів асоціативного мислення. Здібність дизайнера до такого мислення є основою творчості, оскільки будь-який витвір мистецтва – це результат асоціативних уявлень про предмети і явища реального світу, що відтворюються в пам'яті. Тому заняття з фахових дисциплін необхідно організувати так, щоб вони розвивали здібності студентів до самовираження, розкривали їхній творчий потенціал, заго-стрували відчуття прекрасного;
- застосування методів і прийомів навчання, спрямованих на розвиток художньо-образного мислення, творчої уяви і фантазії;
- використання інноваційних технологій для формування професійних умінь майбутніх дизайнерів;
- забезпечення мотивації до творчого саморозвитку.

Тобто повернення до своїх джерел, культурного надбання не є зворотною реакцією на широкомасштабний наступ складників глобалізованого світу, а є засобом сформувати прогресивні паростки нації і перевести її на прогресивніший ступінь розвитку.

Аналіз змісту підготовки майбутніх дизайнерів, здійснений науковцями З. Бакум і Л. Саприкіною, дає

підстави стверджувати, що підвищення інтересу, формування професійної компетентності, подолання байдужості значно залежить від заохочення, яке дослідники визначають генератором навчального процесу [1, с. 45].

З метою заохочення майбутніх дизайнерів у процесі навчання застосовують різні методи (табл. 1) [3, с. 57]:

Варто зауважити, що для підвищення зацікавленості студентів до художньої творчості необхідно, на наш погляд, розвивати в них разом з цими здібностями емоційно-творче ставлення до того чи іншого виду діяльності, сприяти радісному очікуванню цікавої роботи і можливості продемонструвати свою точку зору, показати своє «я». Головне у творчості – не зовнішня активність, а внутрішня

Таблиця 1

Методи заохочення майбутніх дизайнерів

Методи	Опис
Метод-проектів	В основі лежить розвиток пізнавальних, творчих навичок студентів, умінь самостійно конструювати свої знання, орієнтуватися в інформаційному просторі, критично мислити
Кейс-метод	Полягає в ініціюванні самостійного вивчення ситуацій студентами, формуванні їх власного бачення проблем та їх вирішенні, виробленню вміння дискутувати і обговорювати ситуацію між студентами та викладачами. У ході розбору ситуацій студенти вчаться діяти в «команді», проводити аналіз і приймати управлінські рішення
Метод педагогічної підтримки	Діяльність професійних педагогів щодо надання превентивної та оперативної допомоги студентам у вирішенні їхніх індивідуальних проблем, ділової та міжособистісної комунікації, з успішним просуванням у навчанні, з життєвим і професійним самовизначенням. Треба зазначити, що така діяльність носить формувальний характер, тобто через неї розкривається можливість студента займатися «самоформуванням»

– акт створення «ідеалу», образу світу, де проблема відчуження людини й середовища розв'язана. Зовнішня активність є лише відображенням внутрішньої. Унікальна можливість асоціативного механізму дозволяє перетворити неясні відчуття, швидкоплинні враження, знайомі образи і спогади на неповторну художню цілісність, забарвлену індивідуальними уявленнями автора.

Для заохочення майбутніх дизайнерів варто використувати розроблений українською дослідницею Т. Малою професійно-психологічний тренінг «Формування адекватної самооцінки студентами власного рівня професійної компетентності», який являє собою позааудиторну роботу на початковому етапі навчання і має професійну спрямованість. Відбувається аналіз взаємозалежних тематичних блоків тренінгової програми: «Образ Я», «Я та інші» та «Я і справа», де майбутні дизайнери здійснюють самооцінку в системі особистісного розвитку, у системі професійного спілкування, у системі професійної діяльності. На конкретних прикладах показується використання групової, взаємної рефлексії, індивідуальної самооцінки, психо-діагностичних процедур, ігрових методів [4, с. 203].

Одним із найефективніших чинників, що впливають на заохочення майбутніх дизайнерів до саморозвитку й самоосвіти, є залучення студентів до участі у вітчизняних і міжнародних конкурсах. Підготовка до участі в конкурсі – це така організація навчального процесу, яка включає

у себе створення проблемної ситуації, формування в студентів потреби у розв'язанні проблеми, що виникла, залучення їх до самостійної пізнавальної діяльності, спрямованої на оволодіння новими знаннями, вміннями та навичками [10, с. 85].

Одним із варіантів конкурсів є цільове завдання певної фірми серед професійних і майбутніх дизайнерів, які можуть бути використанні в освітньому процесі. Як правило, головним в них є концептуальність, оригінальність, а вже впровадження у виробництво є завданням самої фірми. Різноманітність підходів до проведення таких конкурсів пояснюється їх абсолютними різними завданнями, тому й участь у них вимагає різної підготовки. В освітніх форумах беруть участь відібрані викладачами найкращі поточні роботи, виконані за певний період. Тому головним тут є витримати умови оформлення робіт. Участь у конкурсах на замовлення окремих фірм виконуються в рамках вимог безпосередньо самого конкурсу, але в межах навчальної програми, якщо це включається в навчальний процес [14, с. 11].

Крім того, доцільним є залучення до конкурсів і виставок робіт, що є поза освітнім процесом. Участь у таких заходах стимулює творчий розвиток майбутніх дизайнерів. З одного боку він дає поштовх до їхнього самоствердження себе як митця, а з іншого є прекрасним чинником заохочення до кропіткої праці, яка не є матеріально ви-

правданою, вимагає багато часу, фізичних сил і певних матеріальних витрат. Проведення виставок творчих робіт студентів, тематика яких є поза навчальним процесом, дозволяє і викладачам подивитись на студента з іншого боку і побачити в ньому інші риси, ніж при виконанні навчальних завдань. Позитивним є досвід відвідування переглядів творчих робіт викладачами кафедр гуманітарних чи технічних дисциплін [8, с. 102].

Участь у таких конкурсах сприяє творчому художньому розвитку, професійному самоствердженню, зміцненню зацікавленості до оволодіння теоретичним матеріалом і професією дизайнера загалом.

Ще однією формою заохочення майбутніх дизайнерів до творчого саморозвитку є науково-практичні конференції, які є надзвичайно продуктивними для професійної самопрезентації. Завданням конференцій є обмін досвідом, ознайомлення з досягненнями й модними тенденціями в дизайні. Найпоширенішими формами презентації інформації на конференціях є доповідь, «круглий стіл», стенди із зображенням художньо-графічних робіт, комп'ютерні презентації відео- чи фото- зображень, виставки [6, с. 10].

Ураховуючи дослідження, доцільним є використання у навчальному процесі нетрадиційних форм занять. Вони, на нашу думку, сприятимуть успішнішому сприйняттю і запам'ятовуванню наочно представленого навчального матеріалу, дозволяючи активізувати розумову діяльність, глибше проникати до суті явищ, що вивчаються.

Також наявність чітких уявлень про кінцеву мету навчання (професійну діяльність молодого спеціаліста) є важливим заохоченням до досягнення цієї мети.

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, містком, що об'єднує минуле з майбутнім, збагачує сьогодення, є національна своєрідність, яка живиться пошуками творців, поєднуючи здобутки національної культури з тим новим, що несе наука, техніка, мистецтво. Національна своєрідність – це живі, мінливі особливості, що знаходяться в органічному зв'язку із завданнями сьогодення і мають велике значення, оскільки, використовуючи це джерело, можна подолати штампи, одноманітність у створенні повноцінних образів і форм. Отже, все це свідчить про те, що в найближчі роки в Україні попит на послуги професійних дизайнерів буде стійко зростати, відбиваючи зростаючі запити наших співгромадян, їхню увагу до зовнішнього вигляду і якості товарів вітчизняного виробництва. А це означає й те, що потреба в професіоналах-дизайнерів буде збільшуватися, визначаючи замовлення університетам на їхню якісну професійну підготовку. А факультетські колективи, що здійснюють нині підготовку спеціалістів-дизайнерів, зможуть узагальнити накопичений теоретичний і практичний досвід, який послужить базою для формування нових дизайнерських шкіл. Це в свою чергу стане найважливішим стимулом розвитку но-

вих тенденцій у національному дизайні, його активному існуванню на всіх рівнях економічного і культурного розвитку українського суспільства. **Подальшого вивчення**, з нашої точки зору, потребують перспективи розвитку національного дизайну в Україні.

Список використаних джерел

1. Бакум З. П., Саприкіна Л. В. Педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх дизайнерів одягу. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Педагогіка*. 2014. № 1. С. 44–49.
2. Залкінд В. В., Косенко О. І. Підвищення рівня професійної освіти за профілем «Дизайн» в умовах існування індустрії моди. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти* : зб. наук. пр. Харків : УІПА, 2010. № 28–29. С. 44–48.
3. Касицина Н. М., Михайлова Н. Н., Юсфин С. М., Миркес М. М. Педагогіка підтримки. Санкт-Петербург : Агенство образовательного сотрудничества, 2005. 160 с.
4. Мала Т. В. Формування професійної компетентності майбутніх фахівців з книжкового дизайну у вищих навчальних закладах : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Луган. нац. пед. ун-т ім. Тараса Шевченка. Луганськ, 2008. 20 с.
5. Медведєв В. Ю. Сущность дизайна : учеб. пособ. Санкт-Петербург : СП-ГУТД, 2009. 132 с.
6. Мышинская М. С. Творческое развитие личности студентов вуза на основе индивидуализации дизайн-образования : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / Магнитогорский гос. ун-т. Магнитогорск, 2010. 23 с.
7. Омельницька Є. С. Формування проектного мислення студентів дизайнерів у процесі професійної підготовки. *Педагогіка вищої та середньої школи* : зб. наук. пр. Вип. 26 : Мистецька освіта в Україні (теорія, методи, технології) / гол. ред. В. К. Буряк. Кривий Ріг : КДПУ, 2009. С. 268–274.
8. Прусак В. Ф. Підготовка дизайнерів у вищих навчальних закладах (методологічні підходи). *Вісник ХДАДМ*. Харків, 2007. № 7. С. 98–104.
9. Прусак В. Ф. Сучасна дизайнерська освіта: досвід, проблеми. *Діалог культур: Україна у світовому контексті. Художня освіта* : зб. наук. пр. Львів : Світ, 2000. С. 357–364.
10. Рижова І. С. Мотивація дизайнерської діяльності як один із механізмів становлення творчої особистості – дизайнера. *Науковий часопис національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 7. Релігієзнавство. Культурологія. Філософія*. Київ, 2006. Вип. 9 (22). С. 81–98.
11. Рижова І. С. Теоретико-методологічні засади дослідження дизайну як соціального, культурного і загальноцивілізаційного феномена. *Нова парадигма* : альманах наук. пр. Київ, 2005. Вип. 46. С. 115–134.
12. Словник дизайнера : посіб. для студентів / уклад. З. Ю. Макар. Львів : НЛТУ, 2007. 92 с.
13. Татівський П. М. Особливості становлення та перспективи розвитку дизайну в Україні : автореф. дис. ... канд. тех. наук : 05.01.03. Київ : Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Рильського НАН України, 2002. 20 с.
14. Тухтатуліна Л. М., Гурье Л. И. Формирование творческого компонента профессиональной компетенции дизайнера в процессе проектного обучения. Казань : Вестфалика, 2010. 158 с.
15. Фурса О. О. Дидактичні принципи у підготовці майбутніх дизайнерів. *Професійно-технічна освіта*. 2005. № 1. С. 12–13.
16. Фурса О. О. Основні напрями і чинники становлення дизайн-освіти. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія* : зб. наук. пр. Вінниця : Нілан ЛТД, 2013. Вип. 39. С. 307–310.
17. Черкесова І. Г. Проблеми підготовки фахівців вищої школи сфери дизайну в Україні на сучасному етапі розвитку суспільства. *Освіта, культура, наука як чинники інноваційного розвитку* : матеріали наук. конф. «Інноваційний розвиток суспільства за умов кроскультурних взаємодій». Ч. 3. Суми, 2008. С. 112–114.
18. Шимко В. Т. Основы дизайна и средовое проектирование : учеб. пособ. Москва : Архитектура-С, 2004. 160 с.

References

1. Bakum, Z. P., & Saprykina, L. V. (2014). Pedagogichni umovy formuvannya profesiinoy kompetentnosti maibutnih dizaineriv odiahu. *Naukovi zapysky Ternopil'skoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka. Serii: Pedahohika*, 1, 44–49 [in Ukrainian].
2. Zalkind, V. V., Kosenko, O. I. (2010). Pidyvshchennia rivnia profesiinoy osvity za profilem «Dyzain» v umovakh isnuvannia industrii mody. *Problemy inzhenerno-pedahohichnoy osvity*, 28–29, 44–48 [in Ukrainian].

3. Kasitcina, N. M., Mikhailova, N. N., Iusfin, S. M., & Mirkes, M. M. (2005). *Pedagogika podderzhki*. Sankt-Peterburg: Aгенство obrazovatel'nogo sotrudnichestva [in Russian].
4. Mala, T. V. (2008). *Formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv z knyzhkovoho dyzainu u vyshchyykh navchalnykh zakladakh* (Extended abstract of PhD diss.). Luhansk [in Ukrainian].
5. Medvedev, V. Iu. (2009). *Sushchnost dizaina*. Sankt-Peterburg: SPGUTD [in Russian].
6. Myshinskaia, M. S. (2010). *Tvorcheskoe razvitiie lichnosti studentov vuza na osnove individualizatsii dizain-obrazovaniia* (Extended abstract of PhD diss.). Magnitogorsk [in Russian].
7. Omelnytska, Ye. S. (2009). Formuvannia proektnoho myslennia studentiv dyzaineriv u protsesi profesiinoi pidhotovky. In Buriak V. K. (Eds.), *Pedahohika vyshchoi ta serednoi shkoly* (Vol. 26: Mystetska osvita v Ukraini (teoriia, metody, tekhnolohii), pp. 268–274). Kryvyi Rih [in Ukrainian].
8. Prusak, V. F. (2007). Pidhotovka dyzaineriv u vyshchyykh navchalnykh zakladakh (metodolohichni pidkhody). In *Visnyk KhDADM* (No. 7, pp. 98–104). Kharkiv [in Ukrainian].
9. Prusak, V. F. (2000). Suchasna dyzainerska osvita: dosvid, problemy. In *Dialoh kultur: Ukraina u svitovomu konteksti. Khudozhnia osvita* (pp. 357–364). Lviv [in Ukrainian].
10. Ryzhova, I. S. (2006). Motyvatsiia dyzainerskoi diialnosti yak odyn iz mekhanizmiv stanovlennia tvorchoi osobystosti – dyzainera. In *Naukovyi chasopys natsionalnogo pedahohichnogo universytetu imeni M. P. Drahomanova. Serii 7. Relihiieznavstvo. Kulturolohiia. Filosofii* (Is. 9 (22), pp. 81–98). Kyiv [in Ukrainian].
11. Ryzhova, I. S. (2005). Teoretyko-metodolohichni zasady doslidzhennia dyzainu yak sotsialnogo, kulturnoho i zahalnotsyvilizatsiinoho fenomena. In *Nova paradyhma* (Is. 46, pp. 115–134). Kyiv [in Ukrainian].
12. Makar, Z. Yu. (Eds.). (2007). *Slovnnyk dyzainera*. Lviv: NLTU [in Ukrainian].
13. Tatiivskiy, P. M. (2002). *Osoblyvosti stanovlennia ta perspektyvy rozvytku dyzainu v Ukraini* (Extended abstract of PhD diss.). Kyiv [in Ukrainian].
14. Tukhbatullina, L. M., & Gure, L. I. (2010). *Formirovaniie tvorcheskogo komponenta professionalnoi kompetentcii dizainera v protsesse proektnogo obuchenii*. Kazan: Vestfalika [in Russian].
15. Fursa, O. O. (2005). Dydaktychni pryntsyipy u pidhotovtsi maibutnikh dyzaineriv. *Profesiino-tekhnichna osvita*, 1, 12–13 [in Ukrainian].
16. Fursa, O. O. (2013). Osnovni napriamy i chynnyky stanovlennia dyzain-osvity. In *Naukovi zapysky Vinnytskoho derzhavnogo pedahohichnogo universytetu imeni Mykhaila Kotsiubynskoho. Serii: Pedahohika i psykholohiia* (Is. 39, pp. 307–310). Vinnytsia [in Ukrainian].
17. Cherkesova, I. H. (2008). Problemy pidhotovky fakhivtsiv vyshchoi shkoly sfery dyzainu v Ukraini na suchasnomu etapi rozvytku suspilstva. In *Osvita, kultura, nauka yak chynnyky innovatsiinoho rozvytku* : materialy nauk. konf. «Innovatsiinyi rozvytok suspilstva za umov kroskulturnykh vzaiemodii» (No. 3, pp. 112–114). Sumy [in Ukrainian].
18. Shimko, V. T. (2004). *Osnovy dizaina i sredovoe proektirovaniie*. Moskva: Arkhitektura-S [in Russian].

Дата надходження до редакції
авторського оригіналу: 18.06.2019

Дяченко Алла. Причины и устранение безразличия и протеста у студентов к национальному дизайну. Методы поощрения.

А Исследована сущность понятия «дизайн». Определено, что целью дизайна как феномена современной культуры является содействие повышению качества жизни людей и совершенствование социально-культурных отношений между ними путём формирования гармоничной предметной среды и её компонентов во всех сферах жизни с целью удовлетворения материальных и духовных потребностей. Выделены основные факторы, обуславливающие становление и развитие дизайн-образования в Украине. Указано особенности национального дизайна. Сформированы основные причины равнодушия и протеста к национальному дизайну будущих дизайнеров. Приведены меры по устранению равнодушия и протеста. Отмечено, что формирование профессиональной компетентности значительно зависит от поощрения, которое исследователи определяют генератором учебного процесса. К основным методам поощрения отнесены проведения нетрадиционных форм занятий, применение в учебной практике метод-проектов, кейс-метода, метода педагогической поддержки. Предложено также внедрять профессионально-психологические тренинги, привлекать студентов к участию в отечественных и международных конкурсах, научно-практических конференциях.

Ключевые слова: дизайн; дизайн-образование; студент; дизайнер; национальный дизайн; равнодушие; протест; профессиональная компетентность; поощрения

Diachenko Alla. Causes and Elimination of Indifference and Student's Protest to National Design. Methods of Encouragement.

S The paper explores the essence of the concept «design». It is determined that the purpose of design as a phenomenon of modern culture is to promote the improvement of the quality of people's life and to improve the social and cultural relations between them by forming a harmonious object environment and its components in all spheres of life in order to meet material and spiritual needs. The main factors of formation and development of design education in Ukraine are outlined. Features of national design are noted. The main causes of indifference and deny to the national design of future designers are formed. Measures to eliminate indifference and denying are outlined. It is noted that the formation of professional competence depends considerably on the encouragement that researchers determine as driver of the educational process. Among the main methods of encouragement are: non-traditional forms of training, projects method, case-method and method of teacher's support. Author proposes to implement professional and psychological trainings, to involve students in participation in domestic and international contests, scientific-practical conferences.

Key words: design; design education; student; designer; national design; indifference; protest; professional competence; promotion

Дяченко Алла Володимирівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри промислового дизайну і комп'ютерних технологій Київської державної академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука

E-mail: diachenko.alla@yandex.ua